

УДК 657.223

Чижишин О. І.

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ ФОКУСУВАННЯ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ В ІНВЕСТУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглядається порушення принципів фінансової рівноваги підприємства, яке негативно впливає на результати його діяльності. Негативний вплив на ефективність функціонування підприємства здійснюють як дефіцит, так і надлишок грошового потоку. Враховано характеристики руху грошових коштів, які вказують на систему показників діяльності підприємств. Вони відображають важливість вирішення проблеми фінансового управління за рахунок досягнення оптимізації цільової функції за контрольованої фінансової рівноваги. Найоптимальнішим для підприємства є збалансоване економічне зростання, яке базується на підтримці його фінансової рівноваги та забезпеченні максимізації вартості підприємства за рахунок позитивного руху грошових потоків. У статті запропоновано альтернативні варіанти розрахунку та моделювання чинників, які сприятимуть оптимальному формуванню грошового потоку, що приведе до зростання зацікавленості підприємством у інвесторів.

Ключові слова: інвестиція, ризик, баланс, синхронізація, грошовий потік, моделювання, оптимізація, підприємство.

Постановка проблеми. Грошові кошти постійно знаходяться в русі, через розрахунки з дебіторами та кредиторами вони продукують грошові потоки в керунках вибуття та надходження на підприємство. Грошові кошти є найбільш ліквідними активами суб'єкта господарювання, що наявні як на початковому, так і на кінцевому етапах облікового циклу підприємства, охоплюють усі сфери діяльності підприємств і забезпечують потрібні розрахунки, що зумовлює вагомість їхнього державного регулювання.

На відміну від України, в деяких країнах пострадянського простору такі методичні рекомендації розроблені, що полегшує розуміння норм міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку з урахуванням національних особливостей, а також досвіду, набутого за часів Радянського Союзу.

Грошовий потік виробничої діяльності дає можливість оцінити несприятливу ситуацію щодо забезпеченості грошовими засобами для здійснення операційної діяльності, його оптимізація спроможна ефективно впливати на планування майбутніх витрат і надходжень.

Для оптимізації дефіцитного грошового потоку застосовують систему прискорення залучення коштів і сповільнення їх видатків. З метою прискорення залучення коштів використовують систему гнучких цін на продукцію, механізми передоплати під час розрахунків, скорочення термінів комерційного кредиту, сучасні форми рефінансування дебіторської заборгованості (вексельний обіг, факторинг) та ін. Сповільнення видатків коштів досягається за рахунок: збільшення термінів комерційного кредиту, заміни придбання необоротних активів на їх оренду (лізинг), переведення короткострокових кредитів у довгострокові. Ширшого спектру можливостей збалансування позитивного та негативного грошових потоків можна досягти у довгостроковому періоді (зміна схем стратегічного інвестування, активності на фондовому ринку, раціонального управління майном і постійними витратами).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для оптимізації надлишкового грошового потоку використовують різні форми інвестиційної активності, які пропонують у своїх дослідженнях П.П. Микитюк, П.Я. Попович, С.С. Черниш та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Запропоновано використувати економіко-математичні методи пошуку оптимального розподілу портфеля інвестицій, зокрема просторову оптимізацію для отримання максимального сумарного приросту капіталу під час реалізації декількох незалежних інвестиційних проектів, вартість яких перевищує фінансові ресурси, що є у інвестора. Розраховано прогнозні значення фінансових показників діяльності підприємств на основі економіко-математичних моделей із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу.

Мета статті. З огляду на постановку проблеми у забезпеченні підприємства грошовими потоками, необхідно здійснити їх синхронізацію для уникнення періодичних і циклічних розходжень під час формування структури грошових потоків і, як наслідок, для оптимізації середніх залишків готівки.

Основними завданнями, які виникають перед підприємствами, є забезпечення активності руху грошових коштів, а саме:

1. Активізація всіх складових частин операційної діяльності, які б забезпечували надходження грошових коштів і виступали головним джерелом прибутку.

2. Стимулювання інвестиційних проектів з метою розширення і модернізації наявних чи придбання нових потужностей виробництва, які в результаті сприятимуть зростанню обсягів виробництва, а отже, і збільшенню прибутковості, але вже від операційної діяльності.

3. Збільшення грошових коштів з метою забезпечення діяльності.

4. Врахування чинника надзвичайних подій як внутрішнього «баласту» операційної діяльності: якщо не здійснювати затрат на ці непередбачувані події сьогодні, вони можуть стати непомірно збитковим тягарем завтра.

Враховавши такі складники грошового потоку, поставимо за мету дослідження використання методу фінансового управління, який базується на концепції управління грошовими потоками, що формують єдину систему грошових ресурсів підприємства. Ця концепція розглядає сукупність грошових потоків, які мають різні характеристики, і цим самим забезпечує їх динамічне управління, відображаючи ліквідність підприємства.

Виклад основного матеріалу. Способи оптимізації надлишкового грошового потоку, як вважає С.С. Черниш, пов'язані здебільшого з активізацією інвестиційної діяльності підприємства, спрямованої:

- на дострокове погашення довгострокових кредитів банку;
- на збільшення обсягу реальних інвестицій;
- на збільшення обсягу фінансових інвестицій [1, с. 243].

Синхронізацію грошових потоків спрямовують із метою уникнення періодичних і циклічних розходжень під час формування як позитивних, так і негативних грошових потоків, а також на оптимізацію середніх залишків готівки.

Концепція фінансової рівноваги, запропонована С.С. Черниш, характеризує збалансованість грошових потоків підприємства в кожний період діяльності. Якщо за період часу $[0, T]$ підприємство в результаті своєї діяльності генерує n грошових потоків CF_i , то умова рівняння фінансової рівноваги може бути виражена таким чином:

$$\sum_{i=1}^n CF_i(t) = 0, \quad (1)$$

– для кожного $t \in [0, T]$ [1, с. 245].

З урахуванням грошових потоків від усіх видів діяльності – операційної, інвестиційної та фінансової, умова фінансової рівноваги підприємства може бути виражена таким чином:

$$\sum_{i=1}^{n_1} CF_i(t) + \sum_{j=1}^{n_2} CF_j(t) + \sum_{k=1}^{n_3} CF_k(t) = 0, \quad n_1 + n_2 + n_3 = n \quad (2)$$

де $CF_i^0, i = \overline{1, n_1}$ – грошові потоки від операційної діяльності;

$CF_j^I, j = \overline{1, n_2}$ – грошові потоки від інвестиційної діяльності;

$CF_k^F, k = \overline{1, n_3}$ – грошові потоки від фінансової діяльності [1, с. 247].

Порушення принципів фінансової рівноваги підприємства негативно впливає на результати його діяльності, причому негативний вплив на ефективність функціонування підприємства здійснюють як дефіцит, так і надлишок грошового потоку. Враховуючи зазначені характеристики руху грошових потоків на досліджуваних підприємствах, які вказують на систему показників діяльності цих підприємств і відображають важливість вирішення проблеми фінансового управління за рахунок досягнення оптимізації цільової функції за контрольованої фінансової рівноваги, найоптимальнішим для підприємства є збалансоване економічне зростання, яке базується на підтримці його фінансової рівноваги та забезпеченні максимізації вартості підприємства за рахунок позитивного руху грошових потоків.

Доцільність здійснення інвестиційної діяльності завжди визначається рівнем її окупності, тобто величиною і швидкістю повернення інвестору вкладених коштів через грошові потоки, що їх генерує інвестиція.

Алгоритм розрахунку терміну окупності інвестицій (ТОІ) залежить, як стверджує П.П. Микитюк, від рівномірності надходження грошових потоків. Якщо грошові потоки від інвестицій розподіляються рівномірно за роками, то термін окупності визначають діленням суми інвестиційних витрат (ІВ) на величину чистого грошового потоку (ЧГП), одержаного від їх використання за рік [2, с. 237].

$$TOI = IB : ЧГП \rightarrow \text{роки} (ЧР). \quad (3)$$

Для розрахунку цього показника необхідно розрахувати чистий грошовий потік від інвестицій, який пропонує С.С. Черниш у формулі 3 як суму одержаних із грошовими потоками амортизаційних відрахувань (АМ) і чистого прибутку (ЧП) [1, с. 239]:

$$ЧГП = АМ + ЧП. \quad (4)$$

Очевидно, що якщо інвестиційні витрати не формують чистого прибутку ($ЧГП = АМ$), як вважає П.Я. Попович, то термін їх окупності буде визначатися строком корисного використання об'єктів інвестицій (СВІ) [3, с. 219].

$$TOI = IB : АМ = СВІ. \quad (5)$$

У разі нерівномірного надходження доходів термін окупності визначають прямим підрахунком числа років (ЧР), протягом яких чистий грошовий потік (ЧГП) відшкодує інвестиційні витрати, тобто чисті доходи зрівняються з витратами.

$TOI = \min ЧР$, при якому $\sum ЧГП > IB$ (6) [3, с. 219].

Інвестиції, де ЧР найменше, найбільш вигідні. Проте показник терміну окупності інвестицій не

враховує величини можливих чистих грошових потоків підприємства, які буде одержано за період після окупності інвестиційних витрат.

Другий показник – рівень прибутковості інвестицій за абсолютною і відносною величиною.

Абсолютна величина прибутковості (АП) інвестиційних витрат обчислюється як сума чистого прибутку, яка буде одержана за весь термін використання об'єктів інвестицій (ТВІ) у господарській діяльності.

$$AP = \Sigma ЧП \times ТВІ. \quad (7)$$

Рівень прибутковості інвестицій (РПІ) за відносною величиною їх ефективності розраховують як відношення середньорічної суми чистого прибутку (СЧП), отриманого від використання інвестицій, до первісних інвестиційних витрат [3, с. 219].

$$РПІ = СЧП : ІВ \text{ де } СЧП = АП : ТВІ. \quad (8)$$

Із цього випливає, що найкращі інвестиції формуються за об'єктами, де найменший термін окупності, найбільша абсолютна величина одержаного прибутку і найвищий рівень прибутковості інвестиційних витрат. Додатково слід врахувати, що використання інвестиційних об'єктів створює, крім чистого прибутку, й інші дуже важливі складові частини доданої вартості: фонд оплати праці, доходи на соціальні витрати, чисті грошові потоки амортизаційних відрахувань та податкові платежі. Водночас створений чистий прибуток і амортизаційні відрахування в процесі використання інвестиційних об'єктів можна залучити для здійснення інших інвестицій та одержувати додаткові грошові потоки доданої вартості.

Третій показник, величина чистих грошових потоків за дисконтуною оцінкою (ЧГД), визначається шляхом дисконтування ЧПП як суми (АМ + ЧП).

Поточну вартість майбутніх чистих грошових надходжень від інвестицій розраховуємо за формулою, запропонованою П.П. Микитюком:

$$ЧГД = \frac{\Sigma \cdot ЧПП}{(1 + PR)^n} \quad (9)$$

де PR – ставка прибутковості інвестицій в умовах господарської діяльності підприємства [2, с. 238].

Порівнюючи ЧГД з інвестиційними витратами (ІВ), визначимо чистий грошовий потік, який формує величину майбутнього чистого прибутку (ЧПД):

$$ЧПД = ЧГД - ІВ. \quad (10)$$

Додатне число ЧПД, тобто якщо $ЧПД > 0$, вказує на доцільність інвестування коштів, оскільки об'єкт діяльності є прибутковим. За від'ємного значення ЧПД, якщо $ЧПД < 0$, інвестування здійснювати недоцільно. Якщо $ЧПД = 0$, то інвестування є ні прибутковим, ні збитковим, а тому рішення треба приймати на основі інших критеріїв господарської діяльності: зростання ролі підприємства на ринку і в регіоні, досягнення певного соціального ефекту. Якщо підприємство має кілька об'єктів інвестування, то слід зупинитися на тому, який має найвище значення ЧПД. Величина ЧПД покаже ймовірну суму приросту чистих активів підприємства за рахунок інвестиційної діяльності.

Використовуючи показник ЧГД, розрахуємо термін окупності інвестицій (ТОІ ЧГД).

$$ТОІ ЧГД = \min ЧР \text{ при якому } \Sigma ЧГД > ІВ. \quad (11)$$

Оскільки дисконтування зменшує грошовий потік, то термін цієї окупності інвестицій завжди триваліший від простого терміну окупності (ТОІ).

Дисконтний рівень прибутковості (рентабельності) інвестицій (ДПІ) дає змогу оцінити їхню

ефективність з позиції «витрати → результати», внаслідок чого можна вибрати найрентабельнішу діяльність. Показник розраховуємо як відношення середньорічних чистих грошових потоків (ЧПДс), які формують майбутній чистий прибуток від інвестиційної діяльності, до суми інвестицій (ІВ).

$$ДПІ = ЧПДс : ІВ; ЧПДс = \Sigma ЧПД : ТВІ. \quad (12)$$

Очевидно, що якщо: $ДПІ > 0$ – інвестиційні витрати доцільно здійснювати;

$ДПІ < 0$ – інвестиційні витрати формують збитки;

$ДПІ = 0$ – об'єкти інвестицій вважаються і не прибутковими, і не збитковими.

Чим більше значення цього показника, тим вища віддача кожної гривні інвестицій. За наявності декількох об'єктів інвестицій з рівною величиною цього показника здійснюється вибір найкращого варіанту, виходячи з інших факторів.

Післяінвестиційний аналіз ефективності проекту показує, що для стимулювання оптимізації грошових потоків, у яких спостерігається стабільний рівень прибутковості, і можливість безболісного кредитування слід рекомендувати, на нашу думку, запропоновану П.П. Микитюком модель залежності факторів впливу на зміну значення поточної вартості чистих грошових потоків, а саме:

$$PV = N \times D \times d_{NCP} \times t_p \times q_N \quad (13)$$

де PV – поточна вартість чистого грошового потоку в t -році, тис. грн.;

N – виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) в t -році, тис. грн.;

D – проектний дисконтний фактор t -року, коеф.;

d_{NCP} – рівень амортизації в чистому грошовому потоці в t -році, коеф.;

t_p – рівень оподаткування проектного прибутку в t -році, коеф.;

q_N – проектна рентабельність продукції (робіт, послуг) в t -році, коеф. [2, с. 250].

Співвідношення цих потоків свідчить про спроможність проекту повертати інвестиційні і фінансові витрати в період створення активів проекту і збільшувати їх, а різниця між надходженнями і витратами у певний період часу становить чистий грошовий потік, який у період реалізації проекту постійно має бути позитивним. У проекті прогнозують грошові потоки для всіх розрахункових періодів терміну експлуатації проекту, включаючи всі розрахункові надходження та витрати щодо засобів, що пов'язані з операційною діяльністю.

Потенційні інвестори або кредитори вивчають не лише фінансову звітність, бізнес-план, а й приділяють серйозну увагу вмінню підприємства використовувати та вкладати кошти, надані їм [3, с. 480].

Ми згодні з цим твердженням, адже успішність фінансово-господарської діяльності підприємства залежить від ритмічності надходжень, стабільності формування та оптимальності використання грошових потоків.

Управління інвестиційними процесами, що пов'язані із вкладенням грошових засобів в довгострокові матеріальні активи, являє собою найбільш важливий та складний вектор діяльності фірм. Рішення, що приймаються у площині, що задається зазначеним вектором, розраховані на довготривалі періоди часу і, як правило:

– є частиною стратегії розвитку фірми в перспективі;

- пов'язані із значним відтоком засобів;
- з певного моменту можуть стати невідворотними;
- опираються на прогностичні оцінки майбутніх затрат та доходів [4, с. 59].

Сукупність методів, які застосовують сьогодні для оцінки ефективності інвестицій взагалі, можна розбити на дві групи: динамічні (ті, що враховують фактор часу) і статичні (облікові) [5, с. 119]. Ми пропонуємо підприємствам звертати увагу на динамічні методи як такі, що дозволяють врахувати фактор часу та відповідають специфіці галузі – віддача від інвестицій, вплив інфляції під час встановлення фінансових результатів, вплив різного роду ризиків.

У процесі побудови оптимальних розподілів інвестицій опиратимемося на такі припущення:

- потоки грошових засобів на кінець (початок) кожного періоду реалізації проекту відомі;
- визначена оцінка, яка виражена у вигляді відсоткової ставки (норми дисконту), відповідно до якої засоби можуть бути вкладені в цей проект. Істотними факторами, які впливають на розмір оцінки, є інфляція та ризик [6, с. 106]. У подальших викладах вважатимемо, що ці показники враховані у розмір норми дисконту за інвестиційним проектом.

Ми погоджуємось із тим, що індекс рентабельності не завжди забезпечує однозначну оцінку ефективності інвестицій. Як показує практика, проект із максимальним значенням індексу рентабельності може не відповідати проекту з максимумом чистої теперішньої вартості. Тому ми пропонуємо використовувати економіко-математичні

методи пошуку оптимального розподілу портфеля інвестицій, зокрема просторову оптимізацію.

Під просторовою оптимізацією будемо розуміти отримання максимального сумарного приросту капіталу під час реалізації декількох незалежних інвестиційних проектів, вартість яких перевищує фінансові ресурси, що є у інвестора [7, с. 47].

Побудуємо економіко-математичну модель формування портфеля інвестицій підприємства. Введемо такі змінні моделі:

- x_i – обсяг інвестування у i -тий проект;
- n – кількість проектів, що можуть становити портфель інвестицій;
- S – розмір інвестиційного бюджету фірми;
- p_i – чиста теперішня вартість i -того проекту;
- k_i – обсяг затрат на реалізацію i -того проекту.

Побудуємо цільову функцію оптимізації у вигляді

$$PX \rightarrow \max \quad (14)$$

Систем обмежень задовольняє умови:

- умова обмеженості бюджету:

$$KX \leq S \quad (15)$$

- умова невід'ємності вкладень у реалізацію проектів:

$$x_i \geq 0 \quad (16)$$

Оскільки кожен конкретний проект може фінансуватися не більше як один раз, накладемо додаткову умову унікальності проектів

$$x_i \leq 1 \quad (17)$$

Реалізуємо пошук розв'язку моделі у середовищі табличного процесора Microsoft Excel 2010.

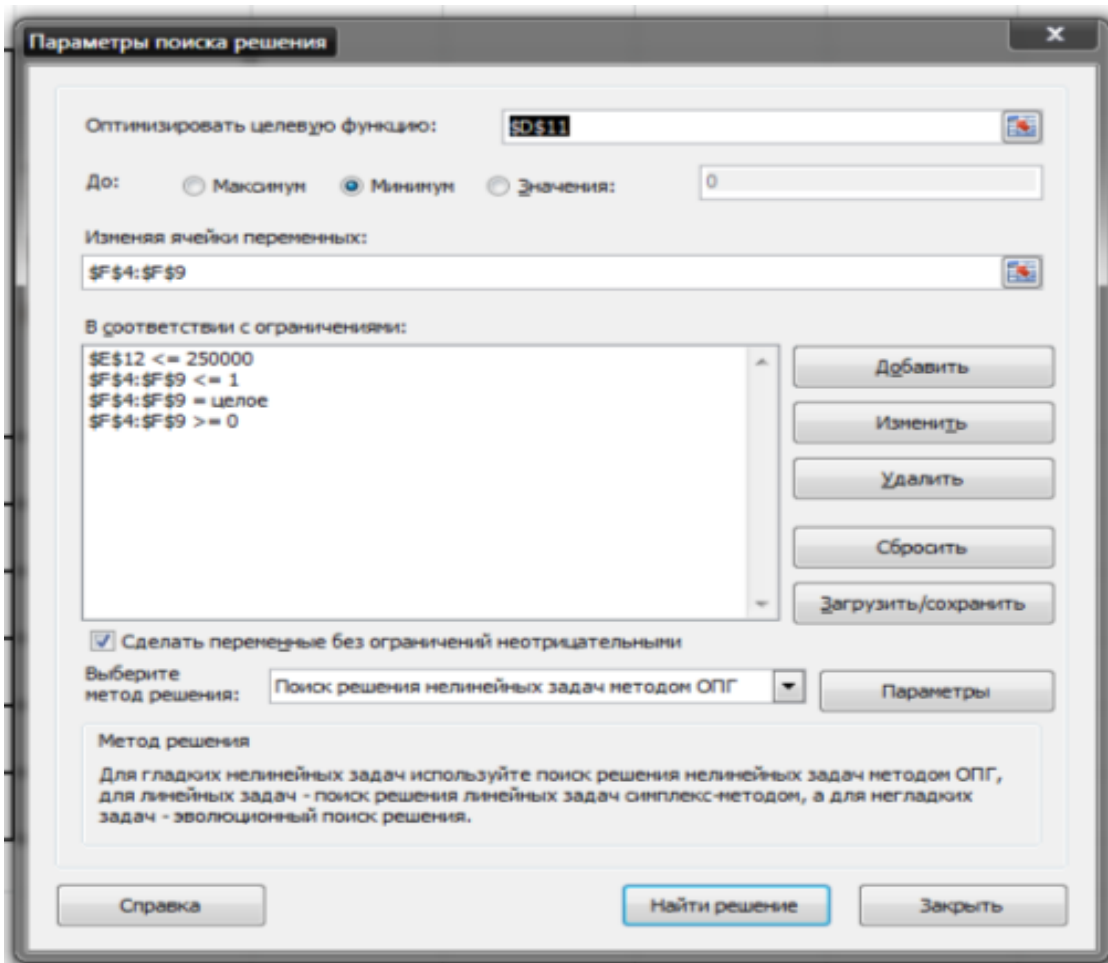

Рис. 1. Вікно введення параметрів моделі та пошуку її розв'язку

Модель задачі оптимізації подамо відповідними матричними рівняннями, які реалізують цільову функцію та систему обмежень відносно деякого вектора X – вектора невідомих змінних моделі.

Для знаходження невідомих змінних цільової функції застосовано інструмент пошуку розв'язку (рис. 1).

Оптимальний розв'язок знайдено на основі методу узагальненого понижуючого градієнта, який застосовується для нелінійних задач математичного програмування [8, с. 132].

Оптимальний розподіл портфеля інвестицій у цьому разі збігається із розподілом на основі індексу рентабельності підприємств і вказує на доцільність обрання проектів [9, с. 312].

Комплексне дослідження грошових коштів та розрахунків у системі управління підприємством дало змогу розглядати їх як динамічну систему, в якій ці елементи пов'язані між собою: рух грошових коштів здійснюється через розрахунки, а саме отримання товарів чи послуг від кредиторів, вибуття грошових коштів до них; реалізацію товарів дебіторам, надходження грошових коштів.

Проблеми державного регулювання розглянуто з позиції готівкового, безготівкового, електронного розрахунку та запропоновано запровадження нових нормативних актів, які регулюватимуть відбиття електронних грошей та удосконалення наявних. Ґрунтовне дослідження нормативного регулювання дає змогу комплексно охопити всі аспекти організації та методики ілюстрування у бухгалтерському обліку та у фінансовій звітності грошових коштів та розрахунків [10, с. 185].

Нині відбуваються процеси міжнародної економічної інтеграції, для якої характерно прискорення розвитку фінансових та інвестиційних ринків, у зв'язку з яким країни СНД вирішили перейти до реформування бухгалтерського обліку згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищезпропоноване, визначено, що показники, отримані в результаті дослідження грошових потоків, повинні відповідати цілям ефективного управління підприємством з метою оптимізації вільних гро-

шових коштів та грошових потоків загалом з метою приваблення інтересів інвесторів, а саме:

1) можливість інтеграції на різних етапах управлінського процесу;

2) врахування основних факторів, що впливають на реалізацію цілей підприємства;

3) врахування особливостей організаційної структури підприємства. Перелічені принципи запропоновано доповнити такими, як:

4) висока гнучкість та адаптованість до умов вирішення проблеми.

Для підвищення ефективності грошових коштів на підприємстві запропоновано здійснювати планування грошових потоків.

Планування грошових коштів є однією з найважливіших ділянок фінансової діяльності, метою якої є раціонально пов'язати або синхронізувати наявні грошові потоки для забезпечення фінансової рівноваги підприємства.

Використовуючи концепцію планування грошових потоків, можна досягти узгодженості руху грошових коштів в часі та в просторі. Такий підхід до концепції спрямований також на досягнення постійної ліквідності та платоспроможності підприємства.

У результаті дослідження виявлено, що розгляд концепції фінансової рівноваги з позицій управління грошовими потоками та формування системи показників аналізу грошових коштів мають важливе значення для прийняття ефективних управлінських рішень.

Питання управління грошовими потоками підприємства та прийняття фінансових рішень на основі цього підходу не досить розроблені, однак є життєво необхідними для вдосконалення системи управління вітчизняних підприємств.

Одним з основних напрямів удосконалення управління грошовими потоками, що потребують подальших досліджень, є такі: вдосконалення системи обліку та підвищення точності прогнозування грошових засобів підприємства. Для підвищення ефективності грошових коштів на підприємстві запропоновано здійснювати планування грошових потоків.

Список використаних джерел:

1. Черниш С.С. Економічний аналіз : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 312 с.
2. Микитюк П.П. Аналіз ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств: теорія і практика : дисерт. на здобуття докт. екон. наук. Тернопіль, 2010. 459 с.
3. Лукасевич И.Я. Анализ финансовых операций. Методы, модели, техника вычислений. Москва : Финансы, ЮНИТИ, 1998. 400 с.
4. Кузнецова И.Д. Управление денежными потоками. Иваново : ИГХТУ, 2008. 193 с.
5. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник/ М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
6. Бланк И.А. Управление финансовой стабилизацией предприятия. Київ : Ника-Центр, Эльга, 2003. 496 с.
7. Колмыкова Т.С. Инвестиционный анализ : учебное пособие. Москва : ИНФРА-М, 2009. 204 с.
8. Конкурентоспособність підприємства: оцінка рівня та шляхи підвищення : монографія/ за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.Г. Янкового. Одеса : Атлант, 2013. 470 с.
9. Бюджетний менеджмент / В.М. Федосов, В.М. Опарін, Л.Д. Сафонова та ін.; за заг. ред. В.М. Федосова. Київ : КНЕУ, 2004. 864 с.
10. Кошельок Г.В. Управління дебіторською заборгованістю. *Вісник Донецького національного університету. Сер. В : Економіка і право*. Вип. 1. Вінниця : ДоНУ, 2015. С. 183–186.

References:

1. Chernysh S.S. (2010). *Ekonomichny`j analiz [Economic analysis] : navchal`ny`j posibny`k*. Ky`yiv : Centr uchbovoyi literatury`. (in Ukrainian)
2. Nikitauk P.P. (2010). *Analiz efekty`vnosti investy`cijno-innovacijnoyi diyal`nosti pidpry`emstv: teoriya i prakty`ka [Analysis of the efficiency of investment and innovation activity of enterprises: theory and practice]: teoriya i prakty`ka : dy`sert. na zdobuttya dokt. ekon. nauk. Ternopil : Ternopil National Economic University*.
3. Lukasevich I.Ya. (1998). *Analiz fyansovikh operatsyy. Metodi, modeli, tekhnika vychyslenyy*. [Financial transaction analysis. Methods, models, calculation technique]. Moscow : Fynansi, YuNYTY. (in Russian)
4. Kuznetsova I.D. (2008). *Upravlenye denezhnimy potokamy*. [Cash flow management]. Ivanovo : IGHTU. (in Russian)

5. Bilyk M.D. (2005). Finansovy`j analiz [Financial Analysis]: navchal`ny`j posibny`k / M.D. Bily`k, O.V. Pavlovs`ka, N.M. Pry`tulyak, N.Yu. Nevmerzhy`cz`ka. Ky`yiv : KNEU. (in Ukrainian)
6. Blank I.A. (2003). Upravlenye fynansovoy stablyzatsyey predpnyatyya. [Management of financial stabilization of the enterprise]. Kyiv : Nyka-Tsentr, Ёl`ha. (in Ukrainian)
7. Kolmykova T.S. (2009). Ynvestytsyonniy analiz : uchebnoe posobyе. [Investment Analysis] : uchebnoe posoby`e. Moscow : Y`NFRA-M. (in Russian)
8. Yankviy O.G. (ed.) (2013). Konkurentospromozhnist` pidpnyemstva: ocinka rivnya ta shlyaxy` pidvy`shhenny [Competitiveness of the enterprise: assessment of the level and ways of improvement]. Odesa : Atlant.
9. M. Fedosov, V.M. Oparin, L.D. Safonova ta in. (2004). Byudzhetny`j menedzhment [Budget Management]. Ky`yiv : KNEU. (in Ukrainian)
10. Purse G.V. (2015). Upravlinnya debitors`koyu zaborgovanistyuu [Debt management]. *Visny`k Donecz`kogo nacional`nogo universytetu, vol : Ekonomika i pravo*, no. 1, pp. 183–186.

Чижишин О. И.

Чертковский учебно-научный институт предпринимательства и бизнеса
Тернопольского национального экономического университета

ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ФОКУСИРОВАНИЯ РЕСУРСОВ В ИНВЕСТИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

В статье рассматривается нарушение принципов финансового равновесия предприятия, которое негативно влияет на результаты его деятельности. Негативное влияние на эффективность функционирования предприятия создают как дефицит, так и излишек денежного потока. Учтены характеристики движения денежных средств, которые указывают на систему показателей деятельности предприятий. Они отображают важность решения проблемы финансового управления за счет достижения оптимизации целевой функции при контролируемом финансовом равновесии. Наиболее оптимальным для предприятия есть сбалансированный экономический рост, который основан на поддержке его финансового равновесия и обеспечении максимизации стоимости предприятия за счет позитивного движения денежных потоков. В статье предложены альтернативные варианты расчета и моделирования факторов, способствующих оптимальному формированию денежного потока, что приведет к росту заинтересованности предприятием у инвесторов.

Ключевые слова: инвестиция, риск, баланс, синхронизация, денежный поток, моделирование, оптимизация, предприятие.

Chyzyshyn Oksana

Chortkiv Institute of Entrepreneurship and Business of
Ternopil National Economic University

EFFECTIVE METHODS OF FOCUSING MONEY RESOURCES IN INVESTMENT OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

Summary

The article deals with the violation of the principles of financial equilibrium of an enterprise, which negatively affects the results of its activities. Negative impact on the effectiveness of the functioning of the enterprise creates both a deficit and an excess cash flow. It takes into account the characteristics of cash flow, which indicate the system of indicators of business enterprises. They reflect the importance of solving the problem of financial management by acquiring the optimization of the objective function under controlled financial equilibrium. Comprehensive study of cash and settlement as a whole system at all stages of economic activity reflected the relationship of cash, flows and settlements in the enterprise management system. The systematization of the information environment of the analysis of cash flows and payments from the point of view of its conformity to the current needs of users is presented in an automated form of a model of business processes of synchronization of cash and settlements. One of the main directions of cash flow management is an analysis of the financial condition of an enterprise, characterized by a system of indicators that reflect the process of formation and effectiveness of the use of its financial resources. Improving the mechanism of cash flow formation, helping to develop effective tools for managing money resources is an extremely important stage in organizing the work of the enterprise. The study of the influence of external factors on the formation of cash flows, as well as the impact of the aggregate of internal economic processes on the generation of cash receipts and expenditures, is a necessary step in understanding the mechanism of cash flow formation of an enterprise. The basis of the mechanism for the formation of cash flows are the dynamic processes associated with the generation of cash receipts and expenditures from operating, investment and financial activities. These processes determine the internal mechanism for the formation of cash flows. The most optimal for the enterprise is balanced economic growth, which is based on maintaining its financial equilibrium and maximizing the value of the enterprise through positive cash flow. The article proposes alternative options for calculating and modifying factors that will contribute to the optimal formation of cash flow, which will increase investor interest in the enterprise.

Keywords: investment, Risk, Balance, Synchronization, Cash Flow, Modeling, Optimization, Enterprise.